

STRAŽA

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrť leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 92.

Maribor, dne 7. avgusta 1911.

Letnik III.

Kardinal Gruscha — umrl.

Dunaj, 5. avgusta.

V soboto dne 5. avgusta popoldne se je raznesla po Dunaju pretresujoča vest, da je odromal v večnost siví starček, nadškof dunajski, kardinal Gruscha. Mirno, kakor je živel, je tudi umrl. Vsemogočni je le mignil in častiljivi starček je voljno stopil v ladjico, da se odpelje na boljši svet. Zemeljsko delo je moral končati, kajti odpovedale so mu fizične življenjske moči. In sledil je klicu, ki ga je pozval v novo življenje . . .

Kakor od smrti nedotakljivega smo ga še zrlí med nami. Naše oči še vidijo njegovo majestetično postavo, ko je korakala skozi ozki špalir, spremljana z velikanskimi ovacijami, da prisostvuje manifestacijskemu protestu, ki ga je zahteval katoliški Dunaj proti nesramnemu sramotanju rimskega Nathana. „Oče Gruscha“ klicalo je vseprek — jasni dokaz, kako zelo se je sivi vladika priljubil vsem Dunajčanom. Kot dunajski rojak je zrl padanje in vstajanje generacij, skupno z njimi se je veselil in trpel, njegove oči so bile priča mnogobrojnim viharjem in bojem. Tako so šli rodovi mimo njega, jasne priče njegovega dela.

Kakor prijetna legenda se berejo poročila o začetku njegovega duhovniškega delovanja. Pokojni njegov tovarš Sebastian Brunner nam je ohranil nad vse simpatične podatke mladega Grusche iz viharnega revolucijskega leta, ko se je Gruscha kot mlad duhovnik odlikoval z izredno hrabrostjo in nedosežnim duševnim obzorjem, zlasti pa po svoji veliki ljubezni do rojstnega mesta — Dunaja. Ljubezen do ljudstva in razumevanje za potrebe in prošnje zlasti revnega stanu, iz katerega je sam izšel, to ga je spremljalo skozi celo življenje.

Ko je zglasni liberalizem v imenu svobode začel divjati proti temeljem srednjega stanu in proti stoletnim obrtniškim organizacijam, je Gruscha, kot sin delavca takoj sprevidel vso goljufijo navidezne svobode; na mah je stal kot odločen bojevník proti ljudskim škodljivcem; kot navdušen pristaša in prijatelj kolinskega Kolpinga, čigar organizacijske ideje je prinesel tudi v Avstrijo, je štiri leta po viharni revoluciji ustanovil prvo društvo mojstrov in pomočnikov. Tako je postal pravzaprav on oče reorganizacija

cije rokodelskega stanu na krščanski podlagi. Tej organizaciji je posvetil vse svoje življenjske moči. Kot visok dostojanstvenik je bil v najožjem stiku z ljudstvom in je tako pokazal svoje demokratično srce. In tako je izdihnil, kakor obnemore starček na poti življenja in ne more naprej. Pač, šel je naprej — v drugo, boljše življenje.

Ob mrtvaškem odru pa stoji verni Dunaj, ki ga je ljubil tako zelo, in vsi drugi avstrijski katoliki. Nerazdružljivo je združena s pokojnim bogata zgodovina enega stoletja.

V naslednjem naj podamo kratek življenjepís pokojnega kardinala Grusche:

Kardinal Gruscha je bil rojen dne 3. novembra 1820 na Dunaju. Svoje študije je dovršil na akademski gimnaziji in je bil potem sprejet v knezoškofijsko semenišče. Leta 1843 je začel svoje duhovniško življenje kot kaplan v Pillichsdorfu na Nižjavavstrijskem; pozneje je prišel na župnijo Leopoldstadt na Dunaju, kjer je deloval kot provizor v viharnih dneh leta 1848. Dve leti po svoji promociji doktorjem bogoslovja je postal profesor na učilišču Theresianum. Leta 1852 je ustanovil društvo katoliških rokodelskih pomočnikov in mojstrov. Leta 1855 je postal dr. Gruscha stolni pridigar v cerkvi sv. Štefana, leta 1863 pa profesor bogoslovne fakultete na dunajski univerzi. Leta 1890 pa je postal dunajski nadškof. Kot pridigar je dr. Gruscha zaslovel, postal je ljubljene avstrijskega dvora; stariši našega sivega vladarja, nadvojvoda Franc Karol in nadvojvodinja Zofija sta ga visoko čislala. Istotako je postal ožji prijatelj feldmarsala Albrechta, čigar hčere so imele v dr. Gruschi izvrstnega učitelja in dušnega voditelja. Ko ga je leta 1878 doletela najvišja vojaško-duhovniška čast, čast apostolskega vojaškega vikarja, je bil istočasno imenovan za titularnega škofa mesta Carrhá. Službo vojaškega škofa je opravljal dr. Gruscha skoro 12 let, na kar je moral v januarju leta 1890 na Dunaj, da zasede nadškofijsko stolico. Leto pozneje mu je podelil pokojni papež Leon XIII. naslov kardinala; kot kardinalu mu je bila pridružena bazilika Santa Maria degli Angeli.

Zahtevajte v gostilnah katoliško-narodne liste Straža in Slov. Gosp.

„Voditelj“ 1910, stran 259). Središče staroobredcev je pa v Moskvi. Torej bi bilo treba na Moskvo, „ruski Rim“, obrniti posebno pozornost. To se je tudi zgodilo. Javna tajnost je bila, da je bil rusinski katoliški metropolit Šeptickij v zvezi z nekaterimi staroobredskimi duhovniki. Znano je bilo tudi, da se je zadnja leta nekoliko staroobredskih duhovnikov izpreobrnilo. Eden izmed njih, Mihael Storozev, je skrbel za grško-katoliško službo božjo v Moskvi.

Za napredek katoliške cerkve v Moskvi ima največ zaslug katoliški duhovnik Feliks Wiercinski. Njegovi vspehi so vzbudili letos veliko pozornost, lahko rečemo senzacijo, ne samo v Rusiji, ampak tudi zunaj Rusije. Wiercinski bi gotovo lahko še nadaljeval svoje delo, ko bi ga bili moskovski katoličani bolj podpirali. Toda katoličani sami so ga denuncirali pri ruski vladi. Z ene strani so rusko vladó opozorili na Wiercinskega katoličani litvanske narodnosti, ki so se pritožili, da jim Poljaki delajo krivico in da se vršijo pri župni cerkvi sv. Petra in Pavla nekatere nepravilnosti. Z druge strani so ga pa izdali novoizpreobrnjeni staroverci. Znano je iz privatnih virov, da so novoizpreobrnjeni staroverci (tudi duhovniki) Wiercinskemu prizadevali mnogo neprijetnosti; v katoliško cerkev so prinesli s seboj mnogo slabosti in napak, ki so sad nezdravih razmer med ruski razkolniki. Wiercinski je vse to dobro vedel, vendar ni mislil, da mu bodo tako nagloma preprečili nadaljno delovanje v Moskvi.

Kakor je videti, je sam duhovnik Storozev denunciral Wiercinskega. Dne 11. marca (po ruskem koledarju dne 26. februarja) je Storozev v dnevniku „Novoe Vremja“ objavil pismo, v katerem se pritožuje, da mu katoličani delajo krivico, da Wiercinski nezakonito izpreborača razkolnike in da poljski duhovniki katoliškim Rusom vsiljujejo latinski obred. Storozev tukaj zelo pretirava; pozna se, da dela iz maščevalnosti.

Rusko notranje ministrstvo je poslalo v Moskvo

Zopet sijajna zmaga S. K. Z.

Danes dopoldne smo dobili iz Rečice sledečo brzojavko: „Kokarje: Splošna, celočrtna sijajna zmaga; volilec zmage čast!“ —

Da je padla zopet ena liberalna trdnjava, mora veseliti slehernega pristaša naše stranke. Zmaga v Kokarjih pa nas veseli tembolj, ker so se liberalni petelini čutili v tej občini nepremagljive. Kot zmagujoča stranka korakamo od zmage do zmage. Vstrajno delo rodi sađove! Slava našim somišljenikom v Kokarjih, ki so tako sijajno zmagali pri obč. volitvah:

Katoliški shod jugoslovanske mladine — odgoden.

Iz Ljubljane smo prejeli sledeče:

Ker je na katoliškem shodu jugoslovanske mladine z ozirom na nove slučaje kolere vsled odločbe kranjske deželne vlade onemogočena udeležba iz južnih krajev, posebno iz Primorja, Bosne, Hercegovine in Dalmacije, ker je s tem že sedaj onemogočena udeležba bratov Hrvatov in primorskih Slovencev in ker je nevarnost, da bi bil, ako se v Ljubljani in pa njeni okolici pojavi le en slučaj kolere, sploh vel shod prepovedan, je sklenil osrednji pripravljalni odbor za katoliški shod jugoslovanske mladine, da se vladnim odredbam ukloni ter shod za letoš opusti. Shod se bo vršil prihodnje leto. Odbor se je proglasil za permanentnega in prosi vse krajevne odbore in odbore naših društev, naj nadaljujejo z organizacijo sestanka.

V Ljubljani, dne 5. avgusta 1911.

Dr. Lovro Pogajnik,

kot predsednik pripravljalnega odbora.

S tem odlokom slavne kranjske deželne vlade pa seveda ni rečeno, da mora pripravljena akcija za katoliški shod jugoslovanske mladine kratkomalo zaspiti. Agitacija naj se pridno nadaljuje, prigrisati ve za poseben vlak iz Maribora proti Ljubljani pa se naj ustavi.

Gotovo bo tega ali onega mladeniča ta ukrep žezelne vlade neprijetno dirnil, kajti vse je kazalo, da vlada med jugoslovansko katoliško mladino veli-

uradnika Tjaželnikova, da preišče to stvar. Rezultat preiskave je bil, da je notranji minister ukazal iz Moskve in Rusije izgnati Wiercinskega in češkega tiskarja Karola Indricha.

V ukazu notranjega ministra (dne 9. aprila) se dosti natančno označi vse podrobnosti o delovanju Wiercinskega. Prepričal sem se, da so podatki v ukazu po večini zanesljivi. Zato hočem najvažnejše tukaj navesti.

Feliks Wiercinski je duhovnik jezuitskega reda (to je javno potrdil tudi provincijal gališke jezuitske provincije), po rodu Poljak iz Nemčije, a že od mladosti nemško vzgojen. V Rusijo je prišel leta 1904 kot svetni duhovnik (seveda samo po zunanje). Ko se je dobro priučil ruskega jezika, je postal leta 1907 namestni dekan katoliške cerkve v Moskvi; zanj so prosili katoličani nemške narodnosti, zato je ruska vlada to dovolila. V resnici je izvrševal duhovno pastirstvo med nemškimi katoličani, zraven pa je deloval tudi med razkolnimi Rusi, pred vsem med starobredci. Vspeh je bil nepričakovan. Uradno je dognano, da se je po njegovem prizadevanju nad 700 Rusov povrnilo v katoliško cerkev; mnogo je gotovo takih, ki so prestopili na skrivnem. Uradna preiskava je pa tudi dognala, da „uživa katoliška cerkev v nekaterih moskovskih pravoslavnih krogih znatne simpatije.“

Wiercinski ni delal na svojo roko, ampak le kot zastopnik obširne organizacije, ki hoče na Ruskem polagoma pripraviti tla za zedinjenje Rusov s katoliško cerkvijo. Bil je v zvezi z drugimi jezuiti, ki so prihajali v Rusijo, in z lvovskim uniatskim metropolitom Šeptickim. Nekateri priče so trdile, da je tudi Šeptickij incognito prihajal v Rusijo. (Te podatke navajam objektivno iz uradnega ukaza; svoje sodbe ne morem izreči, ker teh podatkov ni možno kontrolirati). Wiercinskega je znatno podpiral avstrijski podložnik Čeh Karol Indrich, ki je bil že 30 let na Ruskem.

Uradnik Tjaželnikov je staroverskega škofa Aleksandra in duhovnika Bogorodina opozoril na ve-

PODLISTEK.

Katoliška misel v Rusiji.

Odkar se je leta 1905 na Ruskem dovolilo nekoliko verske svobode, so se začeli tudi katoliški cerkvi obetati lepši časi. Kakor sem že poročal, se je precejšnje število pravih Rusov povrnilo v naročje katoliške cerkve; to so večinoma oni bivši uniati, ki so bili že pred letom 1905 na skrivnem katoličani. In skoraj vsi katoliški Rusi so prestopili k latinskemu obredu, ker katoličani vzhodnega obreda na Ruskem še nimajo svoje hierarhije. Ruska vlada se namreč unije veliko bolj boji, kakor pa latinskega obreda; zato še sedaj neče dovoliti ustanovitve katoliške škofije vzhodnega obreda. V začetku leta 1910 se je za latinske katoličane ruske narodnosti v Peterburgu in Moskvi uredila dopolnilna služba božja (pridiga, litanije, cerkvene pesmi) v ruskem jeziku. Bivšemu staroverskemu (staroobredskemu) duhovniku Aleksiju Zerčaninovu se je že leta 1909 posrečilo dobiti državno legalizacijo za malo rusko grško-katoliško cerkveno občino, ki ima svojo kapelico v četrtem nadstropju neke privatne hiše v Peterburgu (Polozovaja ulica). Lansko leto se je tudi v Moskvi ustanovila ruska grško-katoliška cerkvena občina.

Ruski katoliški mesečnik „Vera i Žiznj“ se je letos nekoliko povečal. Za poljudne nabožne članke izdaja prilogo „Duhovnaja Beseda.“ Glavni časopis pa bolj znanstveno razpravlja o ideji cerkvenega zedinjenja in prinaša članke o vprašanjih, ki so v zvezi s to idejo. Gotovo lep napredek. Pred nekoliko leti bi bil v Rusiji takoj confisciran vsak katoliški ruski časopis in spis, ki bi kaj pisal o tem vprašanju.

Poznavalci ruskih cerkvenih razmer (so bili že pred desetletji prepričani, da so med ruski staroobredci najugodnejša tla za katoliško cerkev (glej:

Med. univ.
Dr. Bela Stuhec v Ptuju
odpotoje 7. avgusta za 14 dni.

Vage
za wagone, voze (mostne), centimaine, škalove, decimalne, za živino, tablicove in vsake druge vrste za gospodarske in obrtniške namene izdeluje ter priporoča po nizkih cenah
Jos. Kaláb,
tovarna za vage,
Brno, Zidenice Moravsko.
80 slovanska obrt.

Molitvenike, rožne vence, podobice, križe različnih vrst, svetinj iz aluminijuma itd. itd. priporoča
Tiskarna sv. Cirila v Mariboru ob Dr.

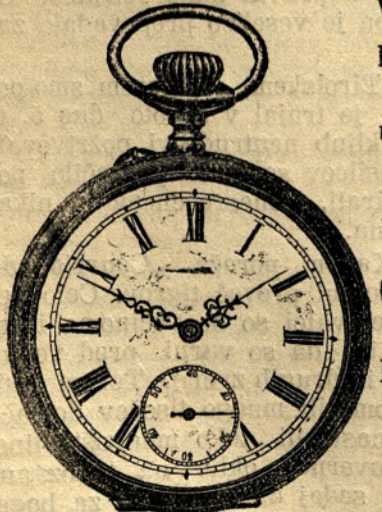
Delavnica za popravila
Dobro! Po ceni!
Točna postrežba!
Velika zaloga ur, dragocenosti, srebrnine in optičnih stvari po vsaki ceni.
Tudi na obroki! Ilustr. cenik zastoj Gramofone od 20 do 200 K.
Niklasta remont-ura K 3.50
Pristna srebrna ura " 7.—
Original omega ura " 18.—
Kuhinjska ura " 4.—
Budiljka, niklasta " 3.—
Poročni prstani " 2.—
Srebrne verižice " 2.—
— Večletna jamstva —
Nasl. Dietinger
Theod. Fehrenbach
urar in očalar 447
Maribor, Gosposka ulica 26.
Kapsjem zlatnine in srebra.

Hup! Hup! Teremtete! Tempo: 80 km!
to vam je bila vožnja. Vsi smo hripavi, oče krčmar. Friskrbite nam takoj par škatljic sodenskih mineralnih pastil, pa pravih, pristnih Fayevih, razumete? Čez dve uri zopet odrinemo dalje, do takrat pa mora naša hripavost prenehati. Škatljica Fayevih pristnih, sodenskih, mineralnih pastil stane K. 1. 25.
Generalna reprezentanca za Avstro-Ogrsko W. Th. Guntzert, c. kr. dvorni dobavitelj, Dunaj IV-1., Grosse Neugasse 17.

Dobro rodbinsko kavo
priredi že mali dodatek „pravega : Francka.“ s kavnim mlinčkom iz tovarne Zagreb. Le vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kakovosti našel je pravi Franck toli priljubljen sprejem v slehernem gospodinjstvu.

Slikar in pleskar
Prezvamem vsa dela dekoracijske, slikarske in pleskarske stroke, katera izvršujem vestno in po najnižjih cenah.
Mihael Dobravec v Celju
Gospodska ulica 5.

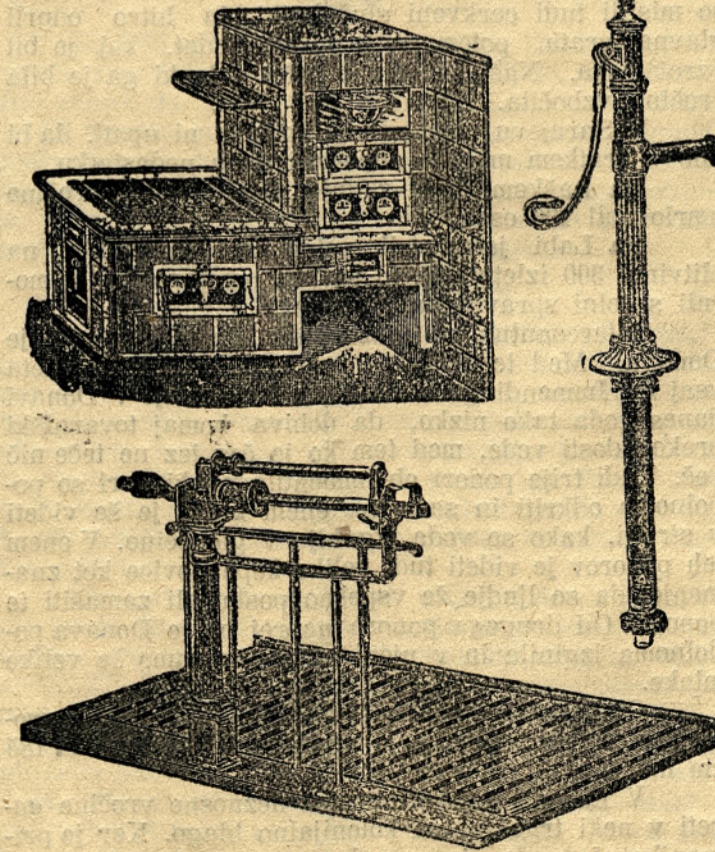
Slovinci pozor!
Vam ni potrebno naročiti pri tujih tvrdkah, ker pri domačem slovenskem urarju dobite vse in dobro blago.
Zahtevajte poseben cenik za birmo.
Gramofone s slov. ploščami iz najboljših tovarn. Popravila se točno in hitro izvršujejo.
Urar, očalar in zlatar
Franjo Bureš Maribor
Tegethofova cesta št. 39.

LEKARNARJA A. THIERRY-A-BALSAM
edino pristno z zeleno usmiljeno sestro kot varstv. znamko. Oblasno varovan.
Vsako ponarejenje, posnemanje in prodaja kakoga drugega balsama s podobnimi znamkami se sodnijsko preganja in strogo kaznuje. — Nedosežnega uspeha pri vseh boleznih na dihalih, pri kašlju, hripavosti, žrelnem kataru, pri bolečinah v prsih, pri pljučnih boleznih, posebno pri inflienci, pri želodčnih boleznih, pri vnetju jeter in vranice, pri slabem teku in slabi prebavi, pri zaprtju, pri zobobolu in ustnih boleznih, pri trganju po udih, pri opeklinah in in izpuščajih itd. 12/2 ali 6/1 ali 1 gr. specialne stekel. K 5-60.
Lekarnarja A. Thierry-a
samo pristno
centifolijsko mazilo
je zanesljivo in nagotovejšega učinka pri ranah, oteklinah, poskodbah, vnetjih, tvorih, odstranjuje vse tuje snovi iz telesa in radi tega dostikrat na pravi operacijo nepotrebno. Zdravilnega učinka tudi pri starih ranah i. t. d. 2 dozi staneta 3-60 K.
Naroči se: Lekarna k angelju varihu, **ADOLF THIERRY v PREGRADI pri ROGATCU.**
Dobi se v vseh lekarnah in sicer v Mariboru v lekarni W. A. König.

Kjer sta v redu tek, preba a,
Sta telo in duša zdrava!
Terej: Da ne boš bolan,
Vživaj pravi „FLORIAN“
želodčni likér
FLORIAN
je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zaman kupoval draga in neprijetna zdravila!
Ljudska kakovost liter K. 2-40.
Kabinetna kakovost liter K. 4-80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Cerkveni in sobni slikar in pleskar
Franjo Horvat
MARIBOR, Kasinogasse št. 2.
Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu občinstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob, društvenih odrov, napisov na steno, deske, plošče in steklo ter za vsa v pleskarsko in slikarsko stroko spadajoča
:: dela :: 53
Postrežba točna! :: :: :: Cene nizke!

Pijte samo Tolstovrško slatino.
Naroči se v Tolstem vrhu, Guštanj, Koroško.

Tovarna za peči H. KOLOSEUS
Wels, Gornje Avstrijsko.
Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa, emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele, restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparom, s plinom in peči na plin, trpežne irske peči. Dobe se v vsaki trgovini, kjer ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni Koloseus-štedilniki in manj vredni izdelki naj se vračajo. Ceniki zastoj.

Za potovalno sezono.
Kovčeki za potovanje! Vseh vrst ročni kovčeki iz govejega usnja in bogato zalogo usnatih galanterijskih stvari kakor oprav za konje, jahalne potrebščine itd. priporoča
Rudolf Novak, Maribor
jermenar in sedlar — Grajski trg.
Samo lastno izdelovanje. :

Zdravilišče TOPLICE
na Kranjskem belokrajnska železnična postaja
Straža-Toplice.
Akrotherme 36°C; zdravi se z kopelmi in z pitjem vode; izredno uspešno proti protinu, revmatizmu, ischias, nevralgiji, raznim ženskim boleznim. Velik kopalni basen, posebne kopeli in močvirne kopeli. Jako udobno opremljene tujske, igralne in družabne sobe. Zdravo podnebje. Gozdna okolica. Dobra in vredna restavracija.
Sezona od 1. majnika do 1. oktobra.
Prospekti in navodila se dobijo brezplačno pri upraviteljstvu kopališča.

Trgovina s cementom in stavbenimi izdelki
Ferdinand Rogač
Maribor, Fabriksgasse št. 11
priporoča svojo mnogovrstno zalogo cementnih cev, stopnic, korit, kakor vseh drugih cementnih izdelkov. — Dalje: kamnatih cev, motlarske plošče itd. Sprejmejo se druga cementna dela v izvršitev. Plošče za tlakovanje, korita za napajati po najnižjih cenah.

Stavbeni in umetni ključavničar, oblast. koncesionirani vodovodni instalater
Ivan Rebek, Celje
Poljska ulica št. 14.

Se priporoča zadrugam, občinam, korporacijam in zasebnikom za cenjena naročila, namreč za navadne, kakor tudi umetno izdelane železne ograje, kakor tudi vrata, bodisi za vrte, dvorišča, cerkve, grobove itd., štedilna ognjišča vseh sistemov za zasebnike, gostilne ali zavode. Prezvamem napeljavno vodovodov iz studencev, vodnjakov s hidraličnimi vidri. Izdelujem vsake vrste tehtnice, tudi premostne (Brückenwagen), prevzamem iste kakor tudi uteže v popravilo. Napeljujem strelovode ter prevzamem sploh vsa v mojo stroko spadajoča dela in izvršujem ista točno in solidno, vse po zmernih cenah.